

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 28/94

Ústavný súd Slovenskej republiky v pléne vo veci navrhovateľa Kresťanskodemokratického hnutia, zastúpeného komerčnou právničkou JUDr. Evou Borovskou, o sťažnosti na nezákonnosť volieb do orgánov miestnej samosprávy v obci Vysočany v dňoch 18. - 19. novembra 1994 a tým o ich neplatnosť na neverejnom zasadnutí 11. januára 1995 takto

r o z h o d o l :

Ústavný súd Slovenskej republiky sťažnosť Kresťanskodemokratického hnutia na nezákonnosť volieb do orgánov miestnej samosprávy v obci Vysočany a tým ich vyhlásenie za neplatné z a m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

Dňa 1. decembra 1994 dostal Ústavný súd Slovenskej republiky volebnú sťažnosť Kresťanskodemokratického hnutia namietajúcu nezákonnosť a tým aj výsledky volieb do orgánov miestnej samosprávy - starostu a poslancov do obecného zastupiteľstva v obci Vysočany, okres Topoľčany. Navrhovateľ uvádza, že v obecných voľbách v obci Vysočany volili i piati občania s trvalým pobytom z Bánoviec nad Bebravou, ktorí sa: „... účelovým chovaním pracovníčky Obecného úradu vo Vysočanoch stali v dňoch volieb občanmi s

trvalým pobytom vo dvoch obciach súčasne“. Tento stav bol podľa jeho mienky umožnený aj telefonickým a osobným zasahovaním členov Okresnej volebnej komisie v Topolčanoch, ktoré navrhovateľ považuje za nedovolené ovplyvňovanie priebehu volieb. Navrhovateľ v tejto súvislosti namieta porušenie § 2 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov a požaduje, aby Ústavný súd Slovenskej republiky po vykonaní navrhnutých dôkazov a podľa § 63 ods. 1 písm. a) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov vyhlásil voľby do orgánov miestnej samosprávy v obci Vysočany za neplatné.

Po doplnení zákonom požadovaných náležitostí prijalo plénum ústavného súdu 20. 12. 1994 volebnú sťažnosť Kresťanskodemokratického hnutia na nezákonnosť volieb do orgánov miestnej samosprávy v obci Vysočany na ďalšie konanie. Dňa 14. 12. 1994 sa ústavný súd obrátil na orgány miestnej samosprávy obce Vysočany (obecné zastupiteľstvo a starostu obce) a podľa § 61 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. ich vyzval, aby sa v určenej lehote vyjadrili k volebnej sťažnosti Kresťanskodemokratického hnutia. Členovia obecného zastupiteľstva svojím listom z 27. 12. 1994 (č. j. 162/94) oznamujú, že: „ako kandidáti na poslancov obecného zastupiteľstva sme nemohli byť a ani neboli členmi žiadnej volebnej komisie. Pri hlasovaní sme mali postavenie bežných voličov, a preto sme ani nemohli ovplyvňovať rozhodovanie a činnosť miestnej a okrskovej volebnej komisie. Nepocit'ovali sme a ani nevieme o tom, že by pri voľbách v obci Vysočany bol porušený volebný zákon.“. V závere listu zvolení poslanci obecného zastupiteľstva žiadajú, aby ústavný súd volebnej sťažnosti Kresťanskodemokratického hnutia nevyhovel.

Starosta obce Vysočany odpovedal na výzvu ústavného súdu, ako aj na jeho ďalšiu žiadosť adresovanú obecnému úradu podľa § 62 zákona č. 38/1993 Z. z., svojím listom z 27. 12. 1994 s pripojenými prílohami.

Pokiaľ ide o navrhovateľom namietané účelové chovanie pracovníčky Obecného úradu vo Vysočanoch registrovaním piatich občanov Bánoviec nad Bebravou na trvalý pobyt vo Vysočanoch 15. 11. 1994, starosta obce uviedol, že: „Pracovníčka Obecného úradu

vo Vysočanoch prihlásila menovaných na trvalý pobyt v zmysle platného zákona č. 135/1982 Zb. tým, že splnili podmienky vyžadované zákonom a menovaní predložili platné občianske preukazy a preukázali, že majú v obci kde bývať a to: [REDAKOVANÉ], manželka [REDAKOVANÉ] a syn [REDAKOVANÉ] v rodinnom dome [REDAKOVANÉ] a manželka [REDAKOVANÉ] + 2 maloleté deti - súhlas matky [REDAKOVANÉ] na „Prihlasovacom lístku k trvalému pobytu“, že súhlasí s prihlásením.

Z toho vyplýva, že pracovníčka si splnila len svoju pracovnú povinnosť vyplývajúcu zo zákona a odoslala aj ďalšie lístky a to: dňa 16. 11. 1994 „Odhlasovacie lístky“ na Mestský úrad Bánovce n/B na manželov [REDAKOVANÉ] a syna, manželov [REDAKOVANÉ] a ich 2 deti, na evidenciu obyvateľstva.

Ďalej poslala: „Oznámenie zmeny trvalého pobytu pre CRO“ Policajnému zboru Topoľčany, kde sú všetci menovaní dňom 15. 11. 1994 ku dnešnému dňu riadne v evidencii /v prípade potreby môžete požiadať o výpis evidencie z počítača policajného zboru/. Zároveň v tento deň bolo zaslané hlásenie na Okresnú vojenskú správu Topoľčany, nakoľko prihlásení boli aj vojaci v zálohe a to [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] /potvrdenie OVS priložené/. Zároveň bolo všetkým prihláseným dňa 15. 11. 1994 vydané „Potvrdenie o hlásení pobytu“ ŠEVT 06 153 O, ktoré nahrádza namiesto pečiatky v občianskom preukaze na preukázanie sa k trvalému pobytu.

Na základe prihlásenia občanov a zaslania zmien boli menovaní zapísaní aj do zoznamu voličov.“.

Vzhľadom na namietanú nezákonnosť volieb porušením § 2 ods. 1 zákona SNR č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí preskúmal Ústavný súd Slovenskej republiky platnú právnu úpravu upravujúcu náležitosti trvalého pobytu občanov a jej vzťah k výkonu volebného práva podľa zákona SNR č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov. Berúc do úvahy nutnosť zachovať účinky výkonu volebného práva a tým

rešpektovanie čl. 30 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky všetkými občanmi, ktorí splnili zákonom stanovené podmienky jeho uplatnenia, skúmal ústavný súd tiež osobitne povinnosti občanov pri ich prihlasovaní na trvalý pobyt a osobitne povinnosti ohlasovne trvalého pobytu. Preukázaniu tých skutočností, ktoré zakladajú volebné právo občanov podľa zákona č. 346/1990 Zb., Ústavný súd Slovenskej republiky podriadil i výber dôkazov tak, ako boli navrhnuté navrhovateľom, tak i orgánmi miestnej samosprávy obce Vysočany. Vybrané a vykonané dôkazy sú preto zamerané na potvrdenie (nepotvrdenie) splnenia zákonom stanovených podmienok výkonu volebného práva v obci Vysočany piatimi občanmi s trvalým pobytom v Bánovciach nad Bebravou, ako i na analýzu postupu miestnej ohlasovne trvalého pobytu v obci Vysočany.

Trvalý pobyt a trvalý pobyt v obci podľa platnej právnej úpravy Slovenskej republiky

Právna úprava podmienok trvalého pobytu občanov Slovenskej republiky je obsiahnutá v zákone Federálneho zhromaždenia ČSSR č. 135/1982 Zb. o hlásení a evidencii občanov a vo vyhláške Federálneho ministerstva vnútra č. 146/1982 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o hlásení a evidencii pobytu občanov. Ohlasovne trvalého a prechodného pobytu sa v súčasnosti riadia tiež Metodickým výkladom Ministra vnútra Slovenskej socialistickej republiky zo dňa 9. 12. 1982 (PDS-702/40-82) pre činnosť ohlasovní Národných výborov a Zboru národnej bezpečnosti v podmienkach novej všeobecne záväznej právnej úpravy hlásenia a evidencie pobytu občanov, ktorá nadobúda účinnosť 1. januárom 1983.

Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 135/1982 Zb. sú občania povinní hlásiť v rozsahu stanovenom zákonom miesto, počiatok a ukončenie svojho pobytu, pričom k trvalému pobytu môže byť občan hlásený v tej istej dobe len na jednom mieste (§ 4 ods. 1 zákona č. 135/1982 Zb.). Podmienky, ktoré stanoví zákon pre prihlásenie sa občana k trvalému pobytu (novému trvalému pobytu), sú:

- a) predloženie platného občianskeho preukazu,
- b) doklad o oprávnení užívať byt alebo inú obytnú miestnosť alebo písomné potvrdenie ubytovateľa (§ 4 ods. 2 písm. a), b)).

Na rozdiel od právnej úpravy predchádzajúcej zákonu č. 135/1982 Zb. (zákon č. 52/1949 Zb. v znení neskorších predpisov) nemajú občania povinnosť odhlásiť sa z doterajšieho trvalého pobytu pred prihlásením sa na nový trvalý pobyt. Ustanovenie § 4 ods. 4 zákona č. 135/1982 Zb. v tejto súvislosti uvádza, že: „Pri hlásení miesta a počiatku trvalého pobytu sú občania povinní hlásiť u tej istej ohlasovni i ukončenia miesta doterajšieho trvalého pobytu.“ Ukončenie trvalého pobytu sa ohlasuje na „Odhlasovacím lístku“ v ohlasovni miesta nového trvalého pobytu. Podľa § 18 vyhlášky FMV č. 146/1982 Zb. záznam ohlasovne o mieste a počiatku trvalého pobytu v občianskom preukaze súčasne zrušuje záznam o doterajšom trvalom pobyte občana. Ohlasovne sú podľa § 14 ods. 1 písm. b) zákona č. 135/1982 Zb. povinné vyznačiť záznam o pobyte vo svojej evidencii, ak sú splnené zákonom stanovené podmienky. Ak uvedené zákonné podmienky trvalého pobytu občana splnené nie sú, ohlasovňa občana odmietne prihlásiť k trvalému pobytu.

Povinnosťou občana, ktorý sa chce prihlásiť na trvalý pobyt, je preto predloženie dokladov požadovaných § 4 ods. 2 písm. a), b) zákona č. 135/1982 Zb. ohlasovni svojho budúceho trvalého pobytu, ako aj ohlásenie ukončenia svojho doterajšieho trvalého pobytu (na odhlasovacím lístku). Povinnosťou ohlasovne je vyznačenie nového trvalého pobytu do občianskeho preukazu občana a zaslanie odhlasovacieho lístka ohlasovni miesta jeho posledného trvalého pobytu. Táto ohlasovňa potom posiela odhlasovací lístok príslušnému Okresnému veliteľstvu Policajného zboru Slovenskej republiky.

Zákon SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení (v znení neskorších predpisov) vo svojom § 3 ods. 1 uvádza, že „obyvateľom obce je občan, ktorý je v nej prihlásený na trvalý pobyt“. Poznámka č. 3 vzťahujúca sa k tomuto ustanoveniu spresňuje, že podmienky trvalého pobytu občana v obci sú upravené zákonom č. 135/1982 Zb. o hlásení a evidencii

pobytu občanov. Po splnení ohlasovacej povinnosti občana v zmysle zákona č. 135/1982 Zb. je tento podľa § 3 ods. 1 zákona SNR č. 369/1990 Zb. považovaný za osobu s trvalým pobytom na území obce.

Podmienky výkonu volebného práva podľa zákona č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov

Ustanovenie § 2 ods. 1 zákona č. 346/1990 Zb. uvádza, že: „Právo voliť do orgánov samosprávy obcí má občan Slovenskej republiky, ktorý má v obci trvalý pobyt a dovŕšil v deň volieb 18 rokov veku.“ Výklad termínu „trvalý pobyt v obci“ pre konanie o volebnej sťažnosti pred Ústavným súdom Slovenskej republiky je potrebné uskutočniť použitím § 3 ods. 1 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, ktorý za obyvateľa obce považuje toho, „kto je v nej prihlásený na trvalý pobyt“. Občanovi, ktorý splnil podmienku trvalého pobytu v obci podľa zákona č. 135/1982 Zb. vzniká podľa § 6 ods. 1 zákona SNR č. 346/1990 Zb. právo na zápis do zoznamu voličov danej obci a podľa § 31 ods. 2 toho istého zákona i právo hlasovať.

Ani zákon č. 135/1982 Zb. a ani zákon č. 346/1990 Zb. pritom neobmedzujú právo občana zvoliť si nový trvalý pobyt, a to v súvislosti s prípravou a priebehom volieb do orgánov samosprávy obcí. Túto skutočnosť potvrdzuje i § 6 ods. 2 zákona č. 346/1990 Zb. tým, že občania budú dodatočne zapísaní (alebo vyčiarknutí) zo zoznamu voličov v dôsledku zmeny ich trvalého pobytu.

Nezákonnosť volieb namietaná Kresťanskodemokratickým hnutím vo veci volebnej sťažnosti na neplatnosť volieb do orgánov miestnej samosprávy

Navrhovateľ, Kresťanskodemokratické hnutie vo svojej sťažnosti k ústavnému súdu, namieta, že volieb do obecného zastupiteľstva, ako aj volieb starostu v obci Vysočany sa

zúčastnilo celkom 5 občanov, ktorí však mali trvalý pobyt v Bánovciach nad Bebravou. Po skompletizovaní ich zoznamu (dotazom ústavného súdu starostovi obce Vysočany) bolo zistené, že sa jedná o:

1. [REDACTED], trvalý pobyt [REDACTED]
2. [REDACTED], trvalý pobyt ako bod 1,
3. [REDACTED], trvalý pobyt ako bod 1,
4. [REDACTED], trvalý pobyt [REDACTED],
5. [REDACTED], trvalý pobyt ako bod 4.

Títo piati občania s trvalým pobytom v Bánovciach nad Bebravou sa 15. 11. 1994 prihlásili na trvalý pobyt do Vysočian, čím sa podľa tvrdenia navrhovateľa stali v dňoch volieb občanmi s trvalým pobytom vo dvoch obciach súčasne, a to „účelovým chovaním pracovníčky Obecného úradu vo Vysočanoch“. Ústavný súd si preto od Obecného úradu vo Vysočanoch vyžiadal potrebnú dokumentáciu súvisiacu s ich prihlásením na trvalý pobyt. Z predložených kópií prihlasovacích lístkov vyplýva, že 15. 11. 1994 sa uvedení piati občania s trvalým pobytom v Bánovciach nad Bebravou prihlásili na trvalý pobyt vo Vysočanoch. Po skonštatovaní splnenia zákonných podmienok prihlásenia k trvalému pobytu v obci Vysočany boli vyplnené ich prihlasovacie lístky, pričom ich trvalý pobyt v obci Vysočany je nasledovný:

1. [REDACTED], [REDACTED]
2. [REDACTED],
3. [REDACTED]
4. [REDACTED],
5. [REDACTED].

Pre overenie navrhovateľom namietanej „účelovosti chovania“ pracovníčky Obecného úradu vo Vysočanoch sa ústavný súd obrátil 2. 1. 1995 na Okresné veliteľstvo

Policajného zboru Topoľčany so žiadosťou o potvrdenie skutočného miesta trvalého pobytu uvedených občanov. Okresné veliteľstvo Policajného zboru v Topoľčanoch 3. 1. 1995 potvrdilo, že 15. 11. 1994 sa uvedení občania prihlásili na trvalý pobyt v obci Vysočany a v ten istý deň pracovníčka obecného úradu zaslala odhlasovacie lístky na Mestský úrad v Bánovciach nad Bebravou. V deň zaslania žiadosti ústavného súdu bolo už v evidencii Okresného veliteľstva Policajného zboru Slovenskej republiky Topoľčany vyznačené nové trvalé bydlisko uvedených občanov.

Dôkazy vyžiadané a vykonané Ústavným súdom Slovenskej republiky potvrdzujú, že uvedení piati občania Bánoviec nad Bebravou sa prihlásili na trvalý pobyt v obci Vysočany 15. 11. 1994, t. j. pred samotným termínom konania volieb do orgánov miestnej samosprávy. Pretože spĺňali všetky zákonné podmienky, Obecný úrad Vysočany neodmietol ich prihlásenie k trvalému pobytu, o čom svedčia vyžiadané a vyplnené prihlasovacie lístky. Prihlásením k trvalému pobytu naplnili zákonom určenú podmienku trvalého pobytu v obci v zmysle § 3 ods. 1 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení. Tým im vzniklo právo byť zapísaní do zoznamu voličov obce Vysočany podľa § 6 ods. 1 zákona č. 346/1990 Zb. a právo hlasovať vo voľbách podľa § 31 ods. 2 zákona. Spomenutí občania toto právo vo voľbách do orgánov miestnej samosprávy v obci Vysočany i využili.

Keďže Ústavný súd Slovenskej republiky po vyžiadaní a vykonaní dôkazov neskonštatoval porušenie zákonnosti vo voľbách do orgánov miestnej samosprávy v obci Vysočany v rozsahu a spôsobom namietaným navrhovateľom, jeho návrhu na vyhlásenie volieb za neplatné nevyhovel.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol o zamietnutí sťažnosti Kresťanskodemokratického hnutia podľa § 63 ods. 1 písm. d) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohoto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. januára 1995